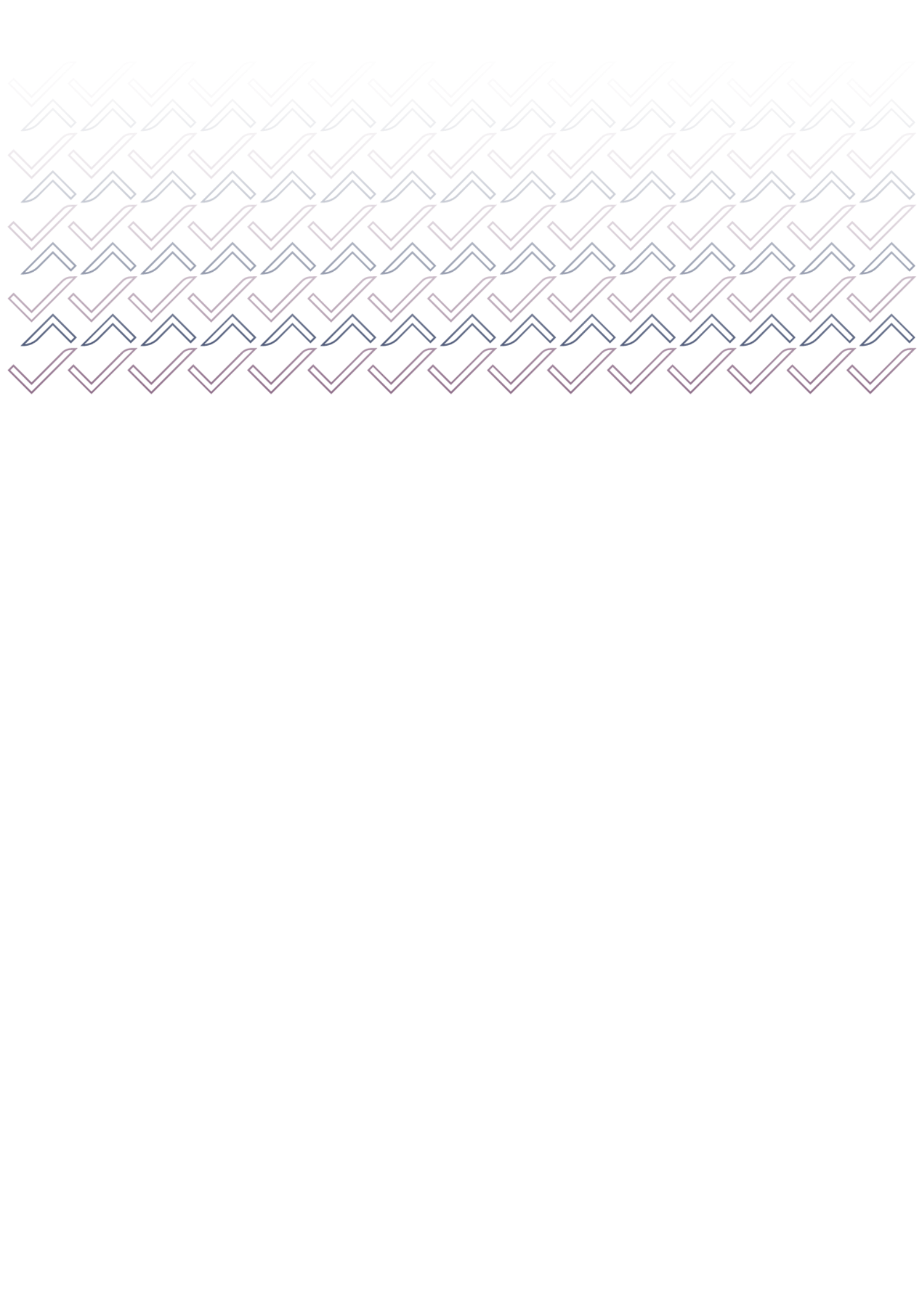

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO FONDO 2021 METŲ KONSOLIDUOTŲJŲ FINANSINIŲ IR BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITŲ RINKINIŲ FINANSINIO AUDITO REZULTATAI

2022 m. spalio 3 d.

Nr. FAE-

Valstybės kontrolė – aukščiausioji valstybinio audito institucija – prižiūri, ar teisėtai ir efektyviai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas. Valstybės kontrolė, teikdama audito pastebėjimus ir rekomendacijas, skatina teigiamą ir veiksmingą valstybinio audito poveikį valstybės finansų valdymo ir kontrolės sistemai bei į rezultatus ir visuomenės poreikius orientuotam viešajam valdymui. Daugiau apie Valstybės kontrolės veiklą ir valstybinio audito rezultatus – interneto svetainėje www.valstybeskontrole.lt.

Audito grupė: Giedrė Stalauskienė (departamento vadovė), Rita Švedienė (grupės vadovė), Jolanta Morozovienė, Laura Janulevičienė, Renata Maslauskaitė-Meškauskaitė, Virginija Balkojytė, Rasa Guobienė, Laimutė Kazlauskienė, Jaroslav Rimaitis, Evelina Dadonė (iki 2022-04-29).

Valstybinio audito ataskaita pateikta: Lietuvos Respublikos Seimui, Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai.

TURINYS

<u>PAGRINDINIAI FAKTAI</u>	4
<u>SANTRAUKA</u>	5
<u>IŽANGA</u>	7
<u>AUDITO REZULTATAI</u>	9
<u>1. KONSOLIDUOTŲJŲ FINANSINIŲ IR BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITŲ RINKINIŲ VERTINIMAS</u>	9
<u>1.1. Finansinių ataskaitų rinkinyje yra reikšmingų duomenų iškraipymų</u>	9
<u>1.2. Biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais teisingas</u>	13
<u>2. RENGTI FONDO ATASKAITŲ RINKINIUS PAGAL NAUJUS REIKALAVIMUS DAR RUOŠIAMASI</u>	13
<u>PRIEDAI</u>	16
1 priedas. <u>Audito apimtis ir metodai</u>	16
2 priedas. <u>Nustatytų duomenų iškraipymų įtaka Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniui</u>	20

PAGRINDINIAI FAKTAI

 5 476,6 mln. Eur

Valstybinio socialinio draudimo fondo gautos pajamos.

 4 960,6 mln. Eur

Valstybinio socialinio draudimo fondo patirtos išlaidos.

 2 215,9 mln. Eur

Valstybinio socialinio draudimo fondo turtas.

 1 294,9 mln. Eur

Valstybinio socialinio draudimo fondo rezervas.

2024 m.

63,4 mln. Eur

fondo ilgalaikio finansinio turto duomenys, pateikti konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinyje, yra nepatikimi.

numatoma rengti šių (ir vėlesnių metų) vieną valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų ataskaitų rinkinį, kuriame sukauptas ir einamųjų metų rezultatas bus atskleistas pagal socialinio draudimo rūšis.

60,3 mln. Eur

fondo įsipareigojimų duomenys, pateikti konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinyje, yra nepatikimi.

34,2 mln. Eur

ataskaitose nurodytų socialinių išmokų atidėjinių, kurių pripažinimo ir skaičiavimo tvarką numatoma peržiūrėti iki 2022-12-31.

SANTRAUKA

Audito tikslas ir apimtis

Vadovaudamiesi Valstybės kontrolės įstatymu ir Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu, atlikome Valstybinio socialinio draudimo fondo 2021 m. konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių teisingumo vertinimo auditą.

Auditas atliktas pagal tarptautinius audito standartus ir tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus. Audito apimtis ir taikyti metodai išsamiau aprašyti 1 priede „Audito apimtis ir metodai“.

Pagrindiniai audito rezultatai

1. 2021 metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinyje yra reikšmingų duomenų iškraipymų, biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais teisingas

Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys ne visais reikšmingais atžvilgiais sudarytas vadovaujantis viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais (VSAFAS) ir kitų teisės aktų reikalavimais. Nustatėme reikšmingų konsoliduotosios finansinės būklės ataskaitos (ilgalaikio finansinio turto ir trumpalaikių įsipareigojimų straipsnių) duomenų iškraipymų, kuriuos lėmė tai, kad Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba 2021 m. taikė tą patį kaip ir 2020 m. 1-ojo VSAFAS reikalavimų neatitinkantį ūkinių operacijų registravimo būdą – savarankiškai dirbančių asmenų sumokėtų privalomojo sveikatos draudimo įmokų dalimi nebuvo mažinamos jiems apskaičiuotos įmokų prievolės, bet fiksuotos jų permokos. Dėl šių aplinkybių negalime patvirtinti fondo po vienerių metų gautinų 63,4 mln. Eur įmokų ir 60,3 mln. Eur grąžintinų permokų teisingumo (1.1 poskyris, 9–10 puslapiai). Fondo valdyba informavo, kad, atlikus pakeitimus, neatitiktys ištaisytos 2022 m. II ketvirtį.

2. Rengti fondo ataskaitų rinkinius pagal naujus reikalavimus dar ruošiamasi

Igyvendinant 2018 m. teiktą rekomendaciją, 2020-10-01 priimti Viešojo sektoriaus atskaitomybės, Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sandaros įstatymų pakeitimai, numatantys vieno kaupimo apskaitos principu paremtą VSDF ataskaitų rinkinio (vietoj dviejų) rengimą, kuriam reikalavimus dar turi nustatyti finansų ministras. Šių nuostatų taikymas atidėtas 1 metams, t. y. galios ne 2023-ųjų, o 2024 m. ir vėlesnių ataskaitinių laikotarpių fondo ataskaitų rinkiniams. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teigimu, 2021 m. pradėtas teisėkūros iniciatyvos dėl teisės aktų, reglamentuojančių socialinės apsaugos fondų biudžetų sudarymą, tvirtinimą ir vykdymą, reikalingų pakeitimų procesas. Konkretūs teisės aktų projektai dar (2022-08-24 duomenimis) nėra registruoti Teisės aktų informacinėje sistemoje. Fondo valdyba planuoja įdiegti programinės įrangos keitimus (darbų terminai antrą kartą nukeliami), leisiančius 2024 m. I ketv. ataskaitas rengti pagal naujai nustatytus reikalavimus. Jose numatoma sukaupę ir einamųjų metų rezultatą įtraukti į

apskaitą pagal atskiras socialinio draudimo rūšis. Aplinkybės rodo, kad, šio proceso praktiniam veikimui gali būti nespėta pasirengti (2 skyrius, 13–14 puslapiai).

3. Socialinių išmokų apskaitai reglamentuoti numatoma parengti atskirą standartą

Galiojantys VSAFAS atskirai nereglamentuoja socialinių išmokų apskaitos, todėl jas įtraukiant į apskaitą turėtų būti taikomi bendrieji apskaitos principai. Teisingas bendrųjų apskaitos principų taikymas socialinių išmokų apskaitai aktualus fondo valdybai rengiantis įgyvendinti jai teiktą rekomendaciją – sukaupimą ir einamųjų metų rezultatą įtraukti į apskaitą pagal atskiras socialinio draudimo rūšis. Finansų ministerija, įvertinusi kylančius klausimus dėl socialinių išmokų apskaitos taikant kaupimo principą, numato parengti atskirą VSAFAS, skirtą socialinių šių išmokų apskaitai. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba iki 2022-12-31 numato peržiūrėti socialinio draudimo rūšių išmokų atidėjinių ir įsipareigojimų skaičiavimo tvarkos aprašą, o Finansų ministerijai parengus socialinių išmokų standartą – patikslinti apskaitos politiką (2 skyrius, 14–15 puslapiai).

Rekomendacijos

Audito metu Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai rekomendacijų neteikėme. Siekiant turėti patikimus finansinių ataskaitų duomenis ir optimizuoti fondo veiklą, svarbu įgyvendinti ankstesnių 2017–2020 m. fondo konsoliduotųjų ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių teisingumo bei lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo vertinimo auditų metu teiktas rekomendacijas.

Aktuali informacija apie rekomendacijų įgyvendinimo būklę, rezultatus ir įvykusius pokyčius yra skelbiama atviruose duomenyse Valstybės kontrolės interneto svetainėje <https://www.valstybeskontrole.lt/LT/AtviriDuomenys>.

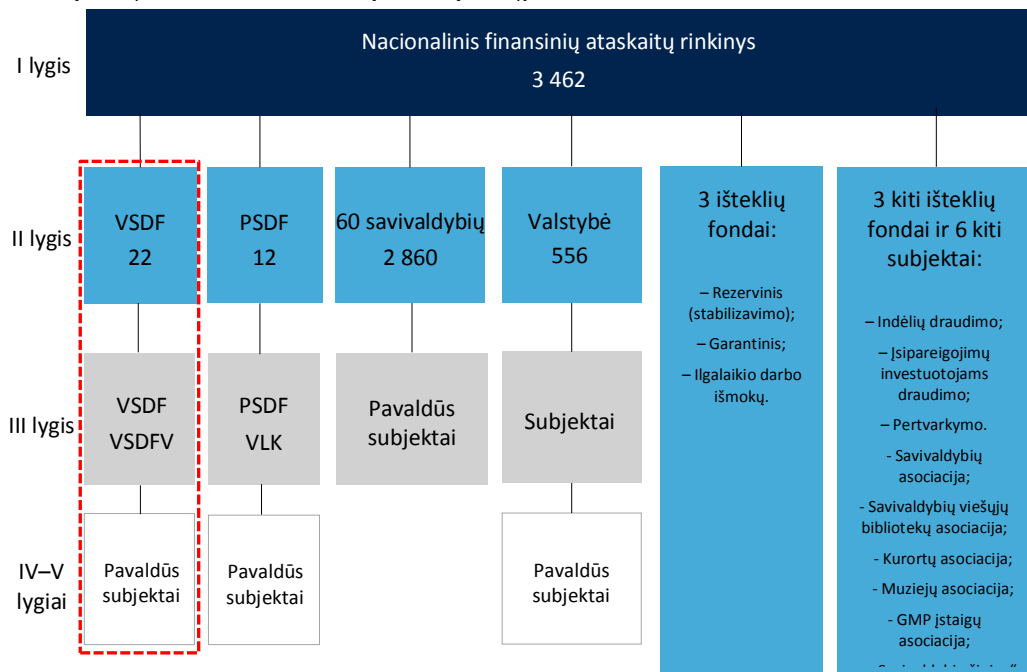
IŽANGA

Valstybės kontrolė kiekvienais metais atlieka Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų ataskaitų rinkinio auditą ir teikia Seimui audito išvadą ir ataskaitą¹.

Fondą administruoja ir metinių ataskaitų rinkinį rengia Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir jos teritoriniai skyriai². Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų ataskaitų rinkinys – tai fondo administravimo įstaigų, fondo ir jo administravimo įstaigų kontroliuojamų viešojo sektoriaus subjektų finansinių ataskaitų rinkinys, parengtas kaip vieno viešojo sektoriaus subjekto finansinių ataskaitų rinkinys, ir fondo biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys, kuriame pateikiami šio fondo biudžeto vykdymo duomenys³.

Nacionaliniame finansinių ataskaitų rinkinyje pagal penkis konsolidavimo lygius konsoliduoti 22-jų Valstybinio socialinio draudimo fondo (VSDF) grupei priklausančių viešojo sektoriaus subjektų (VSDF valdybai pavaldžių įstaigų administruojamų 11 išteklių fondų, 11 fondų administravimo įstaigų) duomenys. Optimizavus fondo valdymo struktūrą, 2021 m. pabaigoje VSDF grupę sudarė 5 išteklių fondų ir 5 VSDF administravimo įstaigų duomenys.

1 pav. Konsolidavimo lygiai, grupę sudarančių subjektų skaičius ir Valstybinio socialinio draudimo fondo finansinių ataskaitų rinkinys nacionaliniame finansinių ataskaitų rinkinyje

Šaltinis – Valstybės kontrolė

¹ Valstybės kontrolės įstatymas, 8 str. 2 d. 3 p. (įstatymo 9 str. 3 d. 3 p. galiojo iki 2021-07-01); Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 30 str. 2 d. 2 p.

² Reorganizuoti 2021-07-01, Vyriausybės 2020-11-11 nutarimas Nr. 1257 „Dėl sutikimo reorganizuoti Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinius skyrius“. Jungimo būdu reorganizuoti: Alytaus ir Marijampolės teritoriniai skyriai, prijungiant juos prie Kauno teritorinio skyriaus; Šiaulių ir Utenos – prijungiant prie Panevėžio skyriaus; Šilalės ir Mažeikių – prijungiant prie Klaipėdos skyriaus. Po reorganizavimo veiklą vykdo Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Kauno, Panevėžio, Klaipėdos ir Vilniaus skyriai.

³ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2 str. 21 d.

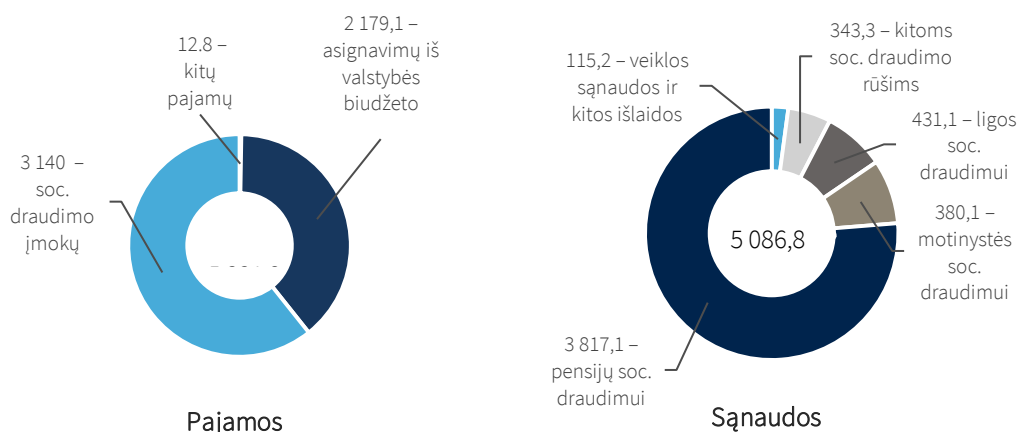
Fondo metinių ataskaitų rinkinys ne vėliau kaip iki kitų metų spalio 1 d. teikiamas Vyriausybei, kuri, pritarusi ataskaitų rinkiniui, teikia jį Seimui ne vėliau kaip iki spalio 10 d. Valstybės kontrolė ne vėliau kaip iki spalio 1 d. Vyriausybei ir ne vėliau kaip iki spalio 10 d. Seimui pateikia valstybinio audito išvadą ir audito ataskaitą dėl audituotų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių⁴.

Fondo valdymo sistemoje dalyvauja Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, rengianti teisės aktų projektus socialinio draudimo politikos srityje, kontroliuojanti fondo valdybos veiklą, vykdanči kitas šios srities funkcijas, ir fondo taryba, nagrinėjanti ir priimanti sprendimus socialinio draudimo politikos įgyvendinimo klausimais.

Valstybinio socialinio draudimo įstatyme⁵ nustatyta, kad šis fondas – tai centralizuoti tiksliniai finansiniai ir materialiniai ištekliai, kurie yra įtraukiami į apskaitą nuo valstybės ir savivaldybių biudžetų atskirtame fondo biudžete ir yra naudojami pensijų, ligos, motinystės, nedarbo bei nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialiniam draudimui finansuoti, valdyti ir administruoti.

Fondo biudžetas buvo vykdomas vadovaujantis Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2021 m. rodiklių patvirtinimo įstatymu, kuriuo patvirtintos fondo 2021 m. biudžeto pajamos ir sąnaudos (2 pav.).

2 pav. Įstatymu patvirtintos Valstybinio socialinio draudimo fondo pajamos ir sąnaudos 2021 m., mln. Eur

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2021 m. rodiklių patvirtinimo įstatymo duomenis

⁴ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 30 str. 3 d., 32 str. 6 ir 7 d.

⁵ Ten pat, 2 str. 14 d.

AUDITO REZULTATAI

1. KONSOLIDUOTŲJŲ FINANSINIŲ IR BIUDŽETO VYKDYMO ATASKAITŲ RINKINIŲ VERTINIMAS

1.1. Finansinių ataskaitų rinkinyje yra reikšmingų duomenų iškraipymų

1. Visi viešojo sektoriaus subjektai buhalterinę apskaitą turi tvarkyti pagal viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus, o viešojo sektoriaus subjektų grupių konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinius rengti Viešojo sektoriaus apskaitos ir ataskaitų konsolidavimo informacinėje sistemoje (VSAKIS). Nustatėme, kad VSDF valdyba ne visais atvejais taikė VSAFAS ir kitus teisės aktus, reglamentuojančius apskaitą ir atskaitomybę: buvo nustatyti reikšmingi⁶ konsoliduotosios finansinės būklės ataskaitos (ilgalaikio finansinio turto ir trumpalaikių įsipareigojimų straipsnių) duomenų iškraipymai (2–6 p.), kurie turėjo įtakos auditoriaus nuomonei. Šioje ataskaitoje pateikiame ir nustatytus iškraipymus bei informacijos atskleidimo trūkumus, kurie nedarė įtakos auditoriaus nuomonei, tačiau į juos turėtų būti atsižvelgta rengiant fondo kitų ataskaitinių laikotarpių ataskaitas. Apie visus nustatytus duomenų iškraipymus VSDF valdyba audito metu buvo informuota raštais⁷. Visų nustatytų duomenų iškraipymų įtaka pateikta 2 priede.

Negalime patvirtinti iš savarankiškai dirbančių asmenų gautinų privalomojo sveikatos draudimo įmokų ir šių įmokų permokų teisingumo

2. VSDF valdyba administruoja ir į kitus fondus (Privalomojo sveikatos draudimo, Garantinį ir Ilgalaikio darbo išmokų) juridinių ir fizinių asmenų mokamas įmokas. Sveikatos draudimo įstatymas⁸ savarankiškai dirbantiems asmenims, vykdančioms individualiąją veiklą, nustato prievolę mokėti fiksuotas (6,98 proc. dydžio nuo minimaliosios mėnesinės algos) privalomojo sveikatos draudimo įmokas. Nuo 2020-04-11 įsigaliojęs šio įstatymo pakeitimas⁹ nustatė, kad tokie asmenys ekstremaliosios situacijos ir karantino laikotarpiu turi teisę šių įmokų nemokėti. Jų nemokėję asmenys jas privalo sumokėti per 2 metus nuo tos dienos, kai Vyriausybės paskelbta ekstremalioji situacija ir karantinas atšaukiami arba kai sueina jų paskelbimo terminai¹⁰, t. y. prievolė mokėti įmokas jiems yra atidėta. Dalis šių draudėjų nesinaudojo įstatyme nustatyta teise privalomojo sveikatos draudimo įmokų nemokėti ir toliau jas mokėjo.

⁶ Žr. šios ataskaitos 1 priedą „Audito apimtis ir metodai“.

⁷ 2022-05-17 Nr. SD-(400-9.1.1-E-6118)-360; 2022-08-10 Nr. SD-(120-9.1.1-E-6118)-808; 2022-08-17 Nr. SD-(120-9.1.1-E-6118)822; 2022-08-26 Nr. SD-(120-9.1.1-E-6118)-855.

⁸ Sveikatos draudimo įstatymas, 17 str.

⁹ Sveikatos draudimo įstatymo Nr. I-1343 6, 8 ir 18 str. pakeitimo įstatymas (2020-04-07 įstatymas Nr. XIII-2844).

¹⁰ Sveikatos draudimo įstatymas, 18 str. 7 d. Įstatymo nuostatos taikomos nuo Vyriausybės 2020-02-26 nutarimo Nr. 152 „Dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos paskelbimo“ įsigaliojimo dienos.

3. Atlikę 2020 m. VSDF konsoliduotųjų ataskaitų rinkinių auditą nustatėme¹¹, kad VSDF valdyba pasirinko tokį ūkinių operacijų registravimo būdą¹², kai savarankiškai dirbančių asmenų sumokėtų įmokų dalimi (jiems nepasinaudojus teise šių įmokų nemokėti ilgiau kaip 2 metus) nemažino jiems apskaičiuotų įmokų prievolių, bet fiksavo jų permokas. Taip nesilaikyta 1-ojo VSAFAS reikalavimų¹³, nurodančių, kad viešojo sektoriaus subjektas turi pasirinkti tokius apskaitos metodus, kuriais vadovaujantis turto, finansavimo sumų, įsipareigojimų, grynojo turto, pajamų ir sąnaudų vertė negali būti nepagrįstai padidinta arba nepagrįstai sumažinta. Dėl to negalėjome patvirtinti fondo sukauptų gautinų privalomojo sveikatos draudimo įmokų ir mokėtojams grąžintinų šių įmokų permokų likučių teisingumo.
4. Siekiant teisingos savarankiškai dirbančių asmenų privalomojo sveikatos draudimo įmokų apskaitos, VSDF valdyba planavo apsvarstyti informacinėse sistemose nustatytų algoritmų keitimo galimybes, tačiau to neatlikus, nustatyti išskiepimai 2021 m. nebuvo ištaisyti. 2021 m. šalyje tęsiantis ekstremaliajai situacijai (nutraukta 2021-07-01), VSDF valdyba savarankiškai dirbančių asmenų privalomojo sveikatos draudimo įmokų apskaitai (2021 m. I–II ketv.) ir toliau taikė tą patį 1-ojo VSAFAS reikalavimų neatitinkantį ūkinių operacijų registravimo būdą – sumokėtų įmokų dalimi (iš viso 60 328,1 tūkst. Eur) nebuvo mažinamos savarankiškai dirbantiems asmenims apskaičiuotos įmokų prievolės (iš viso 63 401,1 tūkst. Eur), bet fiksuotos jų permokos.
5. Dėl išvardytų aplinkybių:
 - negalime patvirtinti finansinės būklės ataskaitoje pagal 2021-12-31 duomenis nurodytų likučių dalies teisingumo: A.III straipsnyje „Ilgalaikis finansinis turtas“ – 63 401,1 tūkst. Eur iš 176 310,2 tūkst. Eur ir E.II.8 straipsnyje „Grąžintini mokėjimai, įmokos ir jų permokos“ – 60 328,1 tūkst. Eur iš 94 276,2 tūkst. Eur;
 - negalime patvirtinti finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamojo rašto 4 ir 12 pastabose ir prieduose (P5, P10 ir P17) pateiktos informacijos apie fondo įsipareigojimus (grąžintinas įmokų permokas) ir turtą (gautinas sumas iš privalomojo sveikatos draudimo įmokų) teisingumo.
6. VSDF valdyba informavo¹⁴, kad iki sudarant 2021 m. finansines ataskaitas nebuvo spėta atlikti programinių pakeitimų. Jie atlikti 2022 m. II ketv.: savarankiškai dirbančių asmenų sumokėtų įmokų dalimi sumažintos šių draudėjų prievolės.

Pinigų srautų ataskaitoje dalis pinigų srautų pagal veiklas sugrupuoti neteisingai

7. Pagal VSDF konsoliduotosios pinigų srautų ataskaitos 2021-12-31 duomenis, C.VII straipsnyje „Kiti finansinės veiklos pinigų srautai“ nurodyti 1 254,0 tūkst. Eur finansinės veiklos pinigų srautai, kuriuos sudaro įplaukos, gautos iš baudų, delspinigių ir palūkanų. Visi šie srautai neteisingai priskirti finansinės veiklos pinigų srautų grupei, taip nesivadovauta 5-ojo VSAFAS nuostatomis¹⁵, pagal

¹¹ 2021-10-01 valstybinio audito ataskaita Nr. FAE-7.

¹² VSDF valdyba priėmė sprendimą nuo 2020 m. kovo mėn. nenurodyti apskaičiuotų privalomojo sveikatos draudimo įmokų prievolių draudėjų 2020 m. I–IV ketv. finansinėse ataskaitose (F4 forma), kurios pagrindu šie duomenys registruojami buhalterinėje apskaitoje. VSDF valdyba 2021-05-31 el. paštu ir 2021-07-29 susitikimo metu pateikė paaiškinimą, kad šių įmokų sumokėjimo terminas nėra pasibaigęs, o parodžius įmokas F4 formoje, įmokų nemokantys draudėjai pagal informacinių sistemų nustatymus automatiškai taptų (šiuo atveju be pagrindo) skolininkais ir, nesant su draudėjais sudarytų sutarčių dėl mokėjimo atidėjimo, jų atžvilgiu galėtų būti pradėtos vykdyti išieškojimo procedūros. Įmokas mokėjusiems asmenims, neįvertinus jiems apskaičiuotų įmokų prievolių (nemažinant fondo sukauptų gautinų sumų), F4 formoje (ir atitinkamai fondo trumpalaikiuose įsipareigojimuose) fiksuotos šių įmokų permokos.

¹³ 1-asis VSAFAS „Informacijos pateikimas finansinių ataskaitų rinkinyje“, 25 p. (redakcija, galiojusi iki 2022-06-15).

¹⁴ 2022-08-25 raštas Nr. (1.78E) I-9166.

¹⁵ 5-asis VSAFAS „Pinigų srautų ataskaita“, 17.5 ir 17.6 p.

kurias jie priskiriami pagrindinės veiklos pinigų srautų grupei. Dėl išvardytų aplinkybių VSDF konsoliduotosios pinigų srautų ataskaitos pagal 2021-12-31 duomenis C.VII straipsnyje „Kiti finansinės veiklos pinigų srautai“ (4 ir 6 stulpeliai) nurodytos sumos yra 1 254,0 tūkst. Eur padidintos, o A.1.7 straipsnyje „Kitos įplaukos“ – ta pačia suma sumažintos.

8. 5-asis VSAFAS nustato¹⁶, kad viešojo sektoriaus subjektas, rengiantis žemesniojo lygio finansinių ataskaitų rinkinius, privalo pateikti informaciją apie pinigų srautus pagal šio standarto 2 priede pateiktą pinigų srautų ataskaitos formą, kurioje nurodyti straipsniai yra privalomi ir subjekto nuožiūra negali būti keičiami. VSDF 2021 m. konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinyje pateikta pinigų srautų ataskaitos forma neatitinka šio standarto priede nurodytos formos¹⁷.

Aiškinamajame rašte yra trūkumų

9. Nėra pakankamai informacijos apie pinigų srautų ataskaitą. 6-asis VSAFAS nurodo¹⁸, kad aiškinamajame rašte turi būti detalizuojamos pinigų srautų ataskaitoje nurodytos sumos tiek, kiek to reikia, norint teisingai suprasti finansinėse ataskaitose pateiktą informaciją. Aiškinamajame rašte nėra pateiktos informacijos apie pinigų srautų ataskaitoje nurodytas sumas (išskyrus 1 pastabą, kad didžiausią išlaidų dalį pinigų srautuose sudaro 5 827 134,1 tūkst. Eur socialinės išmokos), taip neužtikrinama galimybė šios ataskaitos vartotojui teisingai suprasti joje pateiktų sumų turinį.
10. Esminės apskaitos klaidos taisytos nesivadovaujant VSAFAS, todėl aiškinamajame rašte neteisingai atskleista reikiama informacija. Pagal 7-ąjį VSAFAS¹⁹, apskaitos klaida yra klaida, kuri atsiranda dėl neteisingo skaičiavimo, netinkamo apskaitos metodo taikymo, neteisingo ūkinės operacijos ar ūkinio įvykio registravimo ar dėl apsirikimo, o esminė apskaitos klaida – einamuoju ataskaitiniu laikotarpiu išaiškėjusi klaida, dėl kurios praėjusio ar kelių praėjusių ataskaitinių laikotarpių finansinės ataskaitos negali būti laikomos iš esmės patikimomis. Esminė apskaitos klaida, padaryta praėjusių ataskaitinių laikotarpių finansinėse ataskaitose, yra taisoma einamojo ataskaitinio laikotarpio finansinėse ataskaitose, o jos taisymas registruojamas tam skirtoje sąskaitoje ir rodomas veiklos rezultatų ataskaitos straipsnyje „Apskaitos politikos keitimo ir esminių klaidų taisymo įtaka“. Aiškinamajame rašte pagal nustatytus reikalavimus turi būti pateikiama su esminės klaidos taisymu susijusi informacija²⁰. 2021 m. VSDF apskaitoje ankstesnio audito metu nustatytos klaidos²¹ nebuvo taisytos kaip esminės apskaitos klaidos (taisymas nebuvo registruojamas tam skirtoje

¹⁶ Ten pat, 10 ir 11 p.

¹⁷ Gauti dividendai neteisingai priskirti finansinės veiklos pinigų srautų C. VI straipsniui, jie turi būti rodomi investicinės veiklos pinigų srautų grupėje B. VI straipsnyje. O finansinės veiklos grupės C. VI straipsnyje turi būti rodomi gautų dalininko įnašų pinigų srautai.

¹⁸ 6-asis VSAFAS „Finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas“, 4 p.

¹⁹ 7-asis VSAFAS „Apskaitos politikos, apskaitinių įverčių keitimas ir klaidų taisymas“, 3 p. (redakcija, galiojusi iki 2022-06-15).

²⁰ Pagal 7-ojo VSAFAS „Apskaitos politikos, apskaitinių įverčių keitimas ir klaidų taisymas“ 19, 19.2, 27, 27.1–27.2 ir 28 p. (redakcija, galiojusi iki 2022-06-15), aiškinamajame rašte turi būti pateikta: esminių apskaitos klaidų pobūdis ir ataskaitinis laikotarpis, kurį klaida buvo padaryta; kokiems finansinės būklės ataskaitos straipsniams klaidos taisymas turėjo įtakos, ir koregavimo suma, registruota apskaitoje ir įtraukta rodant grynąjį ataskaitinio laikotarpio perviršį ar deficitą; finansinių ataskaitų (nekonsoliduotųjų) aiškinamajame rašte turi būti detalizuotos visos esminių klaidų taisymo sumos su nuorodomis į aiškinamojo rašto pastabas, kuriose aprašytas klaidos taisymas pagal šio standarto 6 ir 9 prieduose nustatytas formas.

²¹ 2021-10-01 valstybinio audito ataskaita Nr. FAE-7: VSDF 2020 m. konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinyje neteisingai atskleista informacija apie VSDF rezervą (finansinės būklės ataskaitos pagal 2020-12-31 duomenis F.II.2 straipsnyje „Kiti rezervai“ nenurodytas 781 792,7 tūkst. Eur likutis, o F.I.IV straipsnyje „Sukauptas perviršis ir deficitai“ nurodytas likutis yra ta pačia suma didesnis) ir į kitus fondus mokėtinas sumas (finansinės būklės ataskaitos pagal 2020-12-31 duomenis

sąskaitoje (9 klasė), atitinkamai 2021 m. VSDF konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte informacija apie jas pateikta neteisingai – informacija apie klaidų pobūdį, laikotarpį ir įtaką finansinės būklės ataskaitos straipsniams pateikta kaip neesminės klaidos taisymas pastabose Nr. 13 „Grynasis turtas“ ir Nr. 10 „Ilgalaikiai įsipareigojimai“.

11. Pagal 17-ojo VSAFAS reikalavimus²² viešojo sektoriaus subjektas, turintis finansinio turto, finansinių ataskaitų aiškinamajame rašte turi pateikti ir informaciją apie gautinų sumų, kurių nuvertėjimas pripažintas, nuvertėjimo pripažinimo priežastis, po vieno metų gautinų sumų ir jų einamųjų metų dalies įsigijimo savikainą, balansinę vertę pagal grąžinimo laikotarpius paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną, naudodamas šio standarto 6 priede nustatytą privalomą formą. Pagal 6-ojo VSAFAS reikalavimus²³, aiškinamajame rašte turėtų būti nurodytos priežastys, jei finansinių ataskaitų straipsnių sumos, palyginti su praėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu, reikšmingai pasikeitė. Aiškinamajame rašte:

- nėra pateiktos informacijos apie per vienerius metus gautinų sumų nuvertėjimo pripažinimo priežastis bei priežastis, dėl kurių šių sumų nuvertėjimo sąnaudos, palyginti su praėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu, reikšmingai pasikeitė, t. y. buvo 40 proc. mažesnės²⁴;
- P10 priede „Po vieno metų gautinos sumos pagal grąžinimo laikotarpius ir jų einamųjų metų dalis“ 2.1 straipsnyje (3 ir 4 stulpelis) nenurodyta ilgalaikių gautinų sumų einamųjų metų dalis, kuri dėl ūkinių operacijų registravimo būdo apskaitoje neregistruojama atskiroje trumpalaikio turto sąskaitoje;
- P10 priede „Informacija apie per vienus metus gautinas sumas“ (4 stulpelis) neteisingai detalizuotos sukauptos gautinos sumos: 1.5.1 eilutėje turi būti nurodyta 58 364,8 tūkst. Eur (nurodyta 58 593,3 tūkst. Eur) iš valstybės biudžeto gautinų sumų, o 1.5.2 eilutėje turi būti nurodyta 25 598,4 tūkst. Eur kitų gautinų sumų (nurodyta 25 369,9 tūkst. Eur).

1.2. Biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais teisingas

12. 2021-12-31 fondo biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio duomenimis, 2021 m. fondas gavo 5 476 578,3 tūkst. Eur įplaukų ir patyrė 4 960 586,0 tūkst. Eur išlaidų. Visais reikšmingais²⁵ atžvilgiais šio rinkinio duomenys yra teisingi.

2. RENGTI FONDO ATASKAITŲ RINKINIUS PAGAL NAUJUS REIKALAVIMUS DAR RUOŠIAMASI

E. I straipsnyje „Ilgalaikiai įsipareigojimai“ nenurodytas 29 287,0 tūkst. Eur likutis, o E. II.6 straipsnyje „Mokėtinos sumos į biudžetus ir fondus“ nurodytas likutis yra ta pačia suma didesnis).

²² 17-asis VSAFAS „Finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai“, 86, 93 ir 95.2 p.

²³ 6-asis VSAFAS „Finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas“, 15 p.

²⁴ Per vienerius metus gautinų sumų 2021-12-31 likučio (460 528,6 tūkst. Eur) nuvertėjimo sąnaudos sudarė 250 456,2 tūkst. Eur, o 2020-12-31 likučio (458 412,9 tūkst. Eur) – 412 859,3 tūkst. Eur.

²⁵ Žr. šios ataskaitos 1 priedą „Audito apimtis ir metodai“.

13. Siekiant užtikrinti patikimos finansinės informacijos pateikimą vartotojams, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai 2018 m. rekomendavome²⁶ optimizuoti VSDF buhalterinės apskaitos ir ataskaitų sudarymo procesą, atsakyti rengti du ataskaitų rinkinius tuo pačiu kaupimo principu ir pateikti svarbius fondo vykdymo duomenis viename rinkinyje. 2020-10-01 priimti Viešojo sektoriaus atskaitomybės, Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sandaros įstatymų pakeitimai, numatantys vieno kaupimo apskaitos principu paremto ataskaitų rinkinio (vietoj dviejų) rengimą. Šį reikalavimą planuota taikyti 2023 m. ir vėlesnių ataskaitinių laikotarpių išteklių fondų ataskaitų rinkiniams, tačiau šių nuostatų taikymas atidėtas²⁷ 1 metams. Konkrečius reikalavimus fondų metinių ataskaitų rinkinio sudėčiai ir fondų ataskaitoms dar turi nustatyti finansų ministras.
14. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos teigimu²⁸, 2021 m. pradėtas teisėkūros iniciatyvos dėl teisės aktų, reglamentuojančių socialinės apsaugos fondų biudžetų sudarymą, tvirtinimą ir vykdymą, reikalingų pakeitimų procesas, tačiau konkretūs teisės aktų projektai dar (2022-08-24 duomenimis) nėra registruoti Teisės aktų informacinėje sistemoje. VSDF valdyba planuoja įdiegti (darbų terminai antrą kartą nukeliami²⁹) programinės įrangos keitimus, leisiančius 2024 m. I ketv. atskaitas rengti pagal naujai nustatytus reikalavimus. Šios aplinkybės kelia abejonių, jog šio proceso praktiniam veikimui gali būti nespėta pasirengti.
15. VSDF valdybai 2018 m. rekomendavome³⁰ taikyti tokius buhalterinės apskaitos metodus / tvarką, kad būtų užtikrinta, jog sukauptas rezultatas būtų pateikiamas pagal atskiras socialinio draudimo rūšis (atsižvelgiant į tai, kad įstatymu yra patvirtinami ne tik bendrieji įmokų tarifai, bet ir jų dydžiai, taikomi tam tikroms socialinio draudimo rūšims). Valdyba rekomendaciją planuoja įgyvendinti kartu su Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatyme numatyta pareiga rengti vieną kaupimo apskaitos principu paremtą ataskaitų rinkinį. Atlikus fondo apskaitos centralizavimo darbus (planuojama iki 2023-12-31), būtų rengiamas vienas išteklių fondo finansinių ataskaitų rinkinys, kuriame numatoma sukauptą ir einamųjų metų rezultatą įtraukti į apskaitą pagal atskiras socialinio draudimo rūšis.

Socialinių išmokų apskaitai reglamentuoti numatoma parengti atskirą standartą

16. Pažymėtina, kad galiojantys VSAFAS atskirai nereglementuoja socialinių išmokų apskaitos, todėl jas įtraukiant į apskaitą turėtų būti taikomi bendrieji apskaitos principai. Visgi praktikoje dėl šių išmokų apskaitos kaupimo principu kyla įvairių klausimų, nuo kurių sprendimų priklauso VSDF apskaitoje pripažįstamų ir finansinėse ataskaitose atskleidžiamų fondo įsipareigojimų (ir su jais susijusių sąnaudų) apimtys. Teisingas bendrųjų apskaitos principų taikymas socialinių išmokų apskaitai

²⁶ Valstybinio audito ataskaita „Valstybinio socialinio draudimo fondo 2017 m. konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių teisingumo bei lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo vertinimas“, 2018-10-01 Nr. FA-2018-P-6-4-8-1. Planuotas rekomendacijos įgyvendinimo terminas – 2020-06-30.

²⁷ Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymo Nr. X-1212 1 ir 2 str. pakeitimo įstatymas (2021-12-23 įstatymas Nr. XIV-840).

²⁸ Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2022-08-24 ir 2022-09-27 el. paštu pateikta informacija dėl rekomendacijos įgyvendinimo.

²⁹ VSDF valdyba 2021-08-30 el. paštu informavo, kad apskaitos modelio parengimo darbai perkeltami į 2022 m. (iki 2022-12-31), 2022-08-24 el. paštu informavo, jog darbų terminas – 2023-12-31. Vadovaujantis Vyriausybės 2018-02-07 nutarimo Nr. 126 pakeitimu (2022-03-30 nutarimo Nr. 281 redakcija), VSDF veiklos apskaitą centralizuotai numatyta tvarkyti nuo 2024-05-02 (apskaitos funkcijas vykdys Nacionalinis bendrųjų funkcijų centras).

³⁰ Valstybinio audito ataskaita „Valstybinio socialinio draudimo fondo 2017 m. konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių teisingumo bei lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo vertinimas“, 2018-10-01 Nr. FA-2018-P-6-4-8-1. Planuotas įgyvendinimo terminas – 2020-12-31.

aktualus VSDF valdybai rengiantis įgyvendinti jai teiktą rekomendaciją – sukaupę ir einamųjų metų rezultatus įtraukti į apskaitą pagal socialinio draudimo rūšis.

17. Socialinių išmokų apskaitos problematika aptarta su Finansų ministerijos ir VSDF valdybos atstovais. Sutarta, kad, siekiant teisingai tvarkyti finansinių įsipareigojimų apskaitą ir juos parodyti finansinėse ataskaitose, svarbu tinkamai įvertinti, kada kiekvienos socialinės išmokos rūšies atveju yra tenkinami visi įsipareigojimų pripažinimo kriterijai.

Finansų ministerijos komentaras dėl įsipareigojimų pripažinimo³¹

Įsipareigojimai, kylantys dėl socialinių išmokų, turėtų būti pripažįstami, kai tenkinami visi pripažinimo kriterijai

- viešojo sektoriaus subjektas turi įsipareigojimą (teisinę prievolę arba neatšaukiamąjį pasižadėjimą) dėl buvusiojo įvykio;
- tikimybė, kad įsipareigojimą reikės padengti turtu, yra didesnė už tikimybę, kad nereikės;
- įsipareigojimo suma gali būti patikimai įvertinta.

Atsižvelgdama į kylančius klausimus dėl įpareigojančiojo įvykio (teisinės prievolės ar neatšaukiamojo pasižadėjimo, kai nėra jokio kito pasirinkimo, kaip tik įvykdyti tą prievolę ar pasižadėjimą, atsiradimo momento), 2021 m. sausio mėn. Tarptautinių apskaitos standartų valdyba patvirtino 42-ąjį tarptautinį viešojo sektoriaus apskaitos standartą „Socialinės išmokos“, pagal kurį šios išmokos pripažįstamos nuo to momento, kai tenkinamos visos teisių gauti išmokas sąlygos, ir paaiškinimuose nurodė, kad įpareigojamasis įvykis finansiniam įsipareigojimui atsirasti yra visų teisių gauti artimiausią socialinę išmoką tenkinimas, atsižvelgiant į tai, kad daugumoje jurisdikcijų socialinių išmokų mokėjimas gali būti nutrauktas iš karto, kai nors viena sąlyga nustoja būti tenkinama. Atitinkamai įsipareigojimo (atidėjinių) dydis priklauso nuo teisės aktuose įtvirtintų teisių gauti išmokas už laikotarpį iki prašymų pateikimo ir maksimalios laikotarpio trukmės.

18. Kasmet atlikdama finansinius auditus, Valstybės kontrolė atkreipia dėmesį į Finansų ministerijos vaidmens svarbą metodiškai vadovaujant viešojo sektoriaus subjektams apskaitos ir atskaitomybės srityje, teikiant ir skelbiant apibendrintus VSAFAS paaiškinimus, teikiant konsultacijas konkrečiais VSAFAS klausimais. Siekiant užtikrinti teisingos informacijos apie atidėjinius ir neapibrėžtuosius įsipareigojimus pateikimą, 2016 m. ministerijai rekomendavome³² parengti išaiškinimą dėl VSAFAS taikymo atidėjinių ir neapibrėžtųjų įsipareigojimų apskaitai ir informacijos apie šiuos įsipareigojimus pateikimo finansinių ataskaitų rinkiniuose ir VSAKIS. Finansų ministerija 2022-08-31 paskelbė rekomendacijas dėl atidėjinių ir neapibrėžtųjų įsipareigojimų ir neapibrėžtojo turto finansinės apskaitos³³.
19. VSDF ataskaitų³⁴ duomenimis, socialinių išmokų atidėjiniai 2021-12-31 sudarė 34 156,6 tūkst. Eur. Parengtas išaiškinimas turėtų padėti VSDF valdybai tinkamai atlikti įsipareigojimų, kylančių iš kiekvienos socialinio draudimo išmokos rūšies, peržiūrą ir įvertinimą.
20. Finansų ministerija informavo³⁵, kad, įvertinusi kylančius klausimus dėl socialinių išmokų apskaitos taikant kaupimo principą, siekdama aiškumo ir atitikties tarptautinio viešojo sektoriaus apskaitos

³¹ 2022-08-22 raštas Nr. ((6.2-01)-5K-2213277)-6K-2205078.

³² 2016-10-03 valstybinio audito ataskaita Nr. FA-P-60-6-10-1.

³³ 2022-08-31 rekomendacijos Nr. SR-1/2022-08.

³⁴ Finansinės būklės ataskaitos pagal 2021-12-31 duomenis E.II.1. straipsnis „Ilgalaičių atidėjinių einamųjų metų dalis ir trumpalaikiai atidėjiniai“.

³⁵ 2022-08-22 raštas Nr. ((6.2-01)-5K-2213277)-6K-2205078 ir 2022-09-07 raštas Nr. ((27.6Mr-01)-5K-2213839)-6K-2205318.

42-ojo standarto „Socialinės išmokos“ nuostatoms, numato iki 2024-06-30 parengti atskirą VSAFAS, skirtą konkrečiai socialinėms išmokoms.

21. VSDF valdyba informavo³⁶, jog iki 2022-12-31 numato peržiūrėti socialinio draudimo rūšių išmokų atidėjinių ir įsipareigojimų skaičiavimo tvarkos aprašą (įvertinti, kada kiekvienos rūšies socialinės išmokos atveju yra tenkinami visi įsipareigojimų pripažinimo kriterijai), o Finansų ministerijai parengus socialinių išmokų standartą – patikslinti apskaitos politiką.

Valstybės kontrolierius

Mindaugas Macijauskas

³⁶ 2022-08-31 raštas Nr. (1.78E) I-9527.

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
 „Valstybinio socialinio draudimo fondo
 2021 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto
 vykdymo ataskaitų rinkinių finansinio audito
 rezultatai“
 1 priedas

Audito apimtis ir metodai

Audito tikslas:

- įvertinti Valstybinio socialinio draudimo fondo 2021 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio duomenis ir pareikšti nepriklausomas nuomones.

Audituos 2021 metų konsoliduotosios finansinės ataskaitos:

- Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotosios finansinės būklės, veiklos rezultatų, pinigų srautų ir grynojo turto pokyčių ataskaitos bei konsoliduotųjų finansinių ataskaitų aiškinamasis raštas, parengti pagal 2021-12-31 duomenis.

Audituos 2021 metų konsoliduotosios biudžeto vykdymo ataskaitos:

- Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotosios fondo biudžeto pajamų ir išlaidų, piniginių įplaukų ir išlaidų 2021-12-31 ataskaitos, biudžeto vykdymo ataskaitų aiškinamasis raštas.

Veikusios pavaldžios, kontroliuojamos ir (ar) konsoliduojamos įstaigos:

- fondo valdyba ir jos 10 kontroliuojamų subjektų. Fondą administruoja VSDF valdyba prie SADM, fondo valdybos 10 teritorinių skyrių, iš kurių 6 teritoriniai skyriai nuo 2021-07-01 buvo prijungti prie Kauno, Klaipėdos, Panevėžio teritorinių skyrių. Finansinėse ir biudžeto vykdymo ataskaitose konsoliduojami 22 subjektai: fondo valdybai pavaldžių įstaigų administruojamų 11 išteklių fondų ir 11 fondų administravimo įstaigų.

Audito apimtis nebuvo ribojama.

Auditas atliktas:

- pagal tarptautinius audito standartus (TAS)³⁷ ir tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus³⁸;
- siekiant gauti pakankamą užtikrinimą, kad konsoliduotose finansinėse ir biudžeto vykdymo ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų. Visiškas užtikrinimas neįmanomas dėl įgimtų audito ir vidaus kontrolės apribojimų bei to fakto, kad netikrinome visų (100 proc.) ūkinių operacijų, ūkinių įvykių ir sudarytų sandorių.

³⁷ Tarptautinės buhalterijų federacijos Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdybos išleisti tarptautiniai audito standartai (Lietuvos auditorių rūmų iki 2017-02-28) ir Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (nuo 2017-03-01) išversti į lietuvių kalbą, prieiga per internetą: <https://avnt.lrv.lt/lt/teisine-informacija/teises-aktai/auditas> (žiūrėta 2022-08-29).

³⁸ 2000–2899-iejį TAAIS „Finansinio audito standartai“, prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrole.lt/LT/post/15649/> (žiūrėta 2022-08-29).

Reikšmingu dalyku VSDF konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio finansinės būklės ataskaitai pagal 2021-12-31 duomenis yra laikoma apskaitos klaida ar jų visuma, viršijanti 22 159,0 tūkst. Eur, veiklos rezultatų, piniginių srautų, grynojo turto pokyčių ataskaitoms – viršijanti 49 605,9 tūkst. Eur (pagal pasirinktą reikšmingumą).

Reikšmingu dalyku VSDF konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkiniui yra laikoma apskaitos klaida ar jų visuma, viršijanti 49 605,9 tūkst. Eur (pagal pasirinktą reikšmingumą).

Audito apimtis ir metodai

2021 m. pradžios ir pabaigos turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likučiai:

2021 m. pradžioje turto ir atitinkamai finansavimo sumų, įsipareigojimų ir grynojo turto likutis buvo iš viso 1 613 351,9 tūkst. Eur, pabaigoje – 2 215 903,0 tūkst. Eur.

2021 m. gautos pajamos ir patirtos išlaidos:

2021 m. gauta pajamų 5 476 578,3 tūkst. Eur, patirta išlaidų 4 960 586,0 tūkst. Eur.

Vertintos sritys ir atliktos procedūros dėl 2021 metų konsoliduotųjų ataskaitų rinkinių duomenų

Atlikus audituojamo subjekto veiklos, apskaitos ir vidaus kontrolės sistemų tyrimą, nustatytos sritys, kuriose egzistuoja reikšmingo iškraipymo rizika:

- Ilgalais finansinis turtas, per vienerius metus gautinos sumos, ilgalaikiai įsipareigojimai, mokėtinos sumos į biudžetus ir fondus, grąžintini mokesčiai, įmokos ir jų permokos, rezervai, sukauptas perviršis ar deficitas, grynasis turtas.

Sritys, kuriose nustatytas kontrolės procedūrų efektyvumas (atliktas kontrolės testavimas):

- Atlikti kontrolės testai pensijų išmokų pagrindinių kontrolės priemonių, skirtų užtikrinti, kad šios sumos būtų pagrįstos tinkamais dokumentais, apskaitos registruose užregistruojamos laiku, teisingos vertės, tinkamose sąskaitose ir teisingai nurodytos finansinėse ataskaitose.
- Kita dalis kontrolės efektyvumo buvo nustatyta atliekant 2020 m. VSDF konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų auditą: atlikti kontrolės testai pinigų, gautinų sumų, trumpalaikių įsipareigojimų srityse – atlikti kontrolės testai pagrindinių kontrolės priemonių, skirtų užtikrinti, kad šios sumos būtų pagrįstos tinkamais dokumentais, apskaitos registruose užregistruojamos laiku, teisingos vertės, tinkamose sąskaitose ir teisingai nurodytos finansinėse ataskaitose. Atliekant 2019 m. VSDF konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų auditą: atlikti kontrolės testai darbo užmokesčio ir socialinio draudimo sąnaudų, susijusių išmokų ir veiklos sąnaudų srityje – atlikti kontrolės testai pagrindinių kontrolės priemonių, skirtų užtikrinti, kad šios sumos būtų pagrįstos tinkamais dokumentais, apskaitos registruose užregistruojamos laiku, teisingos vertės, tinkamose sąskaitose ir teisingai nurodytos finansinėse ataskaitose.

Sritys, kuriose atliktos pagrindinės audito procedūros (detalus testai ir (ar) analitinės procedūros):

- Turto srityje, siekiant gauti baigtumo, tikrumo, buvimo, įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimus, atlikti mažos, vidutinės ir didelės apimties detalieji testai. Vertinta: ilgalaikio ir trumpalaikio turto inventorizacijos atlikimo tinkamumas; reorganizuotų teritorinių skyrių likučių perkėlimo į veiklą tęsiančių skyrių apskaitos registrus teisingumas; turto, skirtu parduoti, ūkinių operacijų registravimas apskaitoje; ilgalaikio finansinio turto, per vienus metus gautinų sumų, pinigų ir pinigų ekvivalentų ūkinių operacijų registravimas apskaitos registruose (laiku, teisingos vertės, esant pagrindžiantiems dokumentams, tinkamomis sąskaitų korespondencijomis). Audito tikslais gauta informacija iš kredito įstaigų apie fondo turto (pinigų) likučius, esančius 2021-12-31 šių kredito įstaigų sąskaitose.
- Įsipareigojimų srityje, siekiant gauti baigtumo, tikrumo, buvimo, įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimus, atlikti mažos, vidutinės ir didelės apimties detalieji testai. Vertinta: ilgalaikių ir trumpalaikių įsipareigojimų inventorizacijos atlikimo tinkamumas; reorganizuotų teritorinių skyrių likučių perkėlimo į veiklą tęsiančių skyrių apskaitos registrus teisingumas; mokėtinų sumų į biudžetus ir fondus, grąžintinų mokesčių, įmokų ir jų permokų ūkinių operacijų registravimas apskaitos registruose (laiku, teisingos vertės, esant pagrindžiantiems dokumentams, tinkamomis sąskaitų korespondencijomis).
- Pajamų srityje, siekiant gauti baigtumo, įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimus, atlikti mažos ir vidutinės apimties detalieji testai. Vertinta: pajamų iš draudėjų, apdraustųjų, savarankiškai dirbančių asmenų pripažinimas, įvertinimas ir su jomis susijusių gautinų sumų registravimas (laiku, teisingomis sumomis, esant tinkamiems pagrindžiamiesiems dokumentams, tinkamomis sąskaitų korespondencijomis); finansavimo sumų iš valstybės biudžeto registravimas (laiku, teisingomis sumomis, esant tinkamiems pagrindžiamiesiems dokumentams, tinkamomis sąskaitų korespondencijomis); pateikimas ataskaitose.
- Sąnaudų srityje, siekiant gauti baigtumo, tikrumo, įvertinimo ir atskleidimo tvirtinimus, atlikti mažos ir vidutinės apimties detalieji testai. Vertinta: darbo užmokesčio ir socialinio draudimo, socialinių išmokų (pensijų, ligos, motinystės, nedarbo) sąnaudų pripažinimas ir registravimas (tą ataskaitinį laikotarpį, kurį jos buvo patirtos, pagrįstumas, tikrumas, užregistravimas teisingos vertės, tinkamose sąskaitose); su

 Audito apimtis ir metodai

jomis susijusių įsipareigojimų registravimas laiku, teisinga suma, atitinkančia nurodytas pagrindžiamuosiuose dokumentuose; pateikimas ataskaitose.

- Gautų ir panaudotų finansavimo sumų iš valstybės biudžeto registravimas (laiku, teisingomis sumomis, esant tinkamiems pagrindžiamiesiems dokumentams, tinkamomis sąskaitų korespondencijomis); pateikimas ataskaitose.
- Metinių konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų sudarymas – atliktos pagrindinės procedūros, siekiant gauti atskleidimo tvirtinimus.

 Bendras ataskaitų rinkinio vertinimas :

Įvertinta:

- taikomų apskaitos metodų tinkamumas ir apskaitinių vertinimų bei susijusių vadovybės atskleidimų pagrįstumas;
- bendras konsoliduotųjų finansinių ataskaitų pateikimas, struktūra ir turinys, įskaitant atskleidimus, ir tai, ar šiose ataskaitose pateikti pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai taip, kad atitiktų VSAFAS reikalavimus;
- bendras konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų pateikimas, struktūra ir turinys ir tai, ar šiose ataskaitose pateikti pagrindžiantys sandoriai ir įvykiai taip, kad atitiktų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio pateikimo reikalavimus.

 Teisės aktai, kurių atitiktis vertinta:

- Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2021 m. rodiklių patvirtinimo įstatymas, 1–6 str.
- Valstybinio socialinio draudimo įstatymas, I sk. 2–7 str., II sk. 3–14 str., IV sk. 24–26 str.
- Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sandaros įstatymas, 3, 5, 7, 14 ir 15 str.
- Valstybinio socialinio draudimo pensijų įstatymas, I–V sk.
- Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymas, II–IV sk.
- Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įstatymas, I ir II sk.
- Valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymas, II ir III sk.
- Vaikų išlaikymo išmokų įstatymas, 2, 3 ir 5 sk.
- Valstybės tarnybos įstatymas, VI, VII ir VIII sk.
- Darbo kodeksas, VIII sk. 1 skirsnis.
- Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymas, 7–12 str.
- Šalpos pensijų įstatymas, II–V sk.
- Sveikatos draudimo įstatymas, II sk. 15–17 str.

Vyriausybės nutarimai:

- 2004-03-22 Nr. 309 „Dėl Nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo išmokų nuostatų patvirtinimo“.
 - 2005-06-14 Nr. 647 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklių patvirtinimo“.
 - 2017-06-14 Nr. 438 „Dėl Valstybinio socialinio draudimo rezervinio fondo sudarymo ir valdymo nuostatų patvirtinimo“.
-

Audito apimtis ir metodai

- 2021-06-28 Nr. 499 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020-11-04 nutarimo Nr. 1226 „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“ pripažinimo netekusiu galios“.
- 2020-11-11 Nr. 1257 „Dėl sutikimo reorganizuoti Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinius skyrius“.
- 2022-04-20 Nr. 378 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020-02-26 nutarimo Nr. 152 „Dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos paskelbimo“ pripažinimo netekusiu galios“.

Įsakymai:

- Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktoriaus 2009-01-21 įsakymas Nr. V-32 „Dėl Priverstinio poveikio priemonių taikymo taisyklių patvirtinimo“.
- Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktoriaus 2020-06-16 įsakymas Nr. V-279 „Dėl Ekonomikos skatinimo ir koronaviruso (COVID-19) sukeltų pasekmių mažinimo priemonių plano įgyvendinimo Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigose tvarkos aprašo patvirtinimo“.
- Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos direktoriaus įsakymas 2020-11-11 Nr.V-586 „Dėl Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaigų santykių su draudėjais paskelbus karantiną Lietuvos Respublikos ir / ar savivaldybių teritorijose tvarkos aprašo patvirtinimo“.
- Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018-12-27 įsakymas Nr. A1-759 „Dėl Šalpos išmokų skyrimo ir mokėjimo nuostatų patvirtinimo“.
- Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2020-11-25 įsakymas Nr. V-618 „Dėl Valstybinio socialinio draudimo fondo valstybės pagalbos teikimo įmonėms, nukentėjusioms nuo COVID 19 protrūkio, taisyklių patvirtinimo“.

Valstybinio audito ataskaitos
 „Valstybinio socialinio draudimo fondo
 2021 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto
 vykdymo ataskaitų rinkinių finansinio audito
 rezultatai“
 2 priedas

Nustatytų duomenų iškraipymų įtaka Valstybinio socialinio draudimo
 fondo konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkiniui

Eil. Nr.	Straipsniai	VSDF KFAR duomenys, tūkst. Eur	Iškraipymų suma, tūkst. Eur	
			suma padidinta (+), sumažinta (–)	suma, kurios teisingumo negalime patvirtinti
KONSOLIDUOTOJI FINANSINĖS BŪKLĖS ATASKAITA				
A	ILGALAIKIS TURTAS	183 570,0	36,8	63 401,1
I.	NEMATERIALUSIS TURTAS	3 802,3	–	–
II.	ILGALAIKIS MATERIALUSIS TURTAS	3 457,6	36,8	
III.	LGALAIKIS FINANSINIS TURTAS	176 310,2	–	63 401,1
B	BIOLOGINIS TURTAS	0,0	–	–
C	TRUMPALAIKIS TURTAS	2 032 333,0	–36,8	–
I.	ATSARGOS	45,4	–36,8	–
II.	IŠANKSTINIAI APMOKĖJIMAI	52,6	–	–
III.	PER VIENERIUS METUS GAUTINOS SUMOS	460 528,6	–	–
III.	PINIGAI IR PINIGŲ EKIVALENTAI	1 571 706,5	–	–
D	FINANSAVIMO SUMOS	51,2	–	–
E	ĮSIPAREIGOJIMAI	555 646,1	–	60 328,1
I.	ILGALAIKIAI	37 859,6	–	–
II.	TRUMPALAIKIAI	517 786,5	–	60 328,1
F	GRYNASIS TURTAS	1 660 205,7	–	
G	MAŽUMOS DALIS	0,0	–	–
KONSOLIDUOTOJI PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA				
A	PAGRINDINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	537 942,9	–1 254,0	–
I.	ĮPLAUKOS	7 965 487,2	–1 254,0	–
II.	PERVESTOS LĖŠOS	–1 600 410,2	–	–
III.	IŠMOKOS	–5 827 134,1	–	–
B	INVESTICINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	–3 079,2	1 254,0	–
C	FINANSINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	524,1	–	–
III.	FINANSINĖS NUOMOS (LIZINGO) ĮSIPAREIGOJIMŲ APMOKĖJIMAS	–756,6	–	–
IV.	GAUTOS FINANSAVIMO SUMOS ILGALAIKIAM IR BIOLOGINIAM TURTUI ĮSIGYTI	26,7	–	–
VII.	KITI FINANSINĖS VEIKLOS PINIGŲ SRAUTAI	1 254,0	1 254,0	–
D	VALIUTOS KURSŲ PASIKEITIMO ĮTAKA PINIGŲ IR PINIGŲ EKVIVALENTŲ LIKUČIUI	–11,2	–	–
KONSOLIDUOTŲJŲ FINANSINIŲ ATASKAITŲ AIŠKINAMASIS RAŠTAS				
Negalime patvirtinti 4 ir 12 pastabose ir prieduose (P5, P10 ir P17) pateiktos informacijos apie įsipareigojimus ir turtą.				

Eil. Nr.	Straipsniai	VSDF KFAR duomenys, tūkst. Eur	Iškraipymų suma, tūkst. Eur	
			suma padidinta (+), sumažinta (–)	suma, kurios teisingumo negalime patvirtinti
	Nėra pateiktos informacijos apie pinigų srautų ataskaitoje nurodytas sumas ir per vienerius metus gautinų sumų nuvertėjimo priežastis bei priežastis, dėl kurių šių sumų nuvertėjimo sąnaudos, palyginti su praėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu, reikšmingai pasikeitė. Nepateikta privaloma informacija, susijusi su esminių klaidų taisymu – praėjusių ataskaitinių metų klaidos taisytos kaip neesminės.			
Šaltinis – Valstybės kontrolė, 2021 m. VSDF KFAR duomenys				

